

JACHIN's BROCHURE-REEKS No. 20

LEIDING BIJ HET ZONDAGSSCHOOLWERK

DOOR

MEJ. G. INGWERSEN

1952

JACHIN's UITGEVERSBUREAU
NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA
DELFT

Is er leiding nodig?

Is 't niet genoeg, als mensen, uit liefde tot de Heiland en Diens gebod, zich geven willen om het evangelie aan de kinderen te brengen?

Kunnen we die niet rustig hun gang laten gaan?

Deze mensen geven hun tijd al op Zondag. Als anderen rustig aan de koffie zitten of een wandelingetje maken, geven zij hun krachten en kostelijke, ook misschien kostbare tijd, om naar de Zondagschool te gaan.

Moeten ze nu ook nog één of meerdere avonden geven om één of meer cursussen te volgen?

Moeten we niet heel blij zijn met deze mensen en erg oppassen, dat we ze niet weer verliezen, doordat wij hun moeilijkheden in de weg leggen?

We mogen natuurlijk eisen — dat spreekt niemand tegen — dat ze belijdende leden zijn van de Gereformeerde Kerk. Maar verder — laten we het deze mensen toch niet moeilijker maken, dan het al is.

Zo staan velen tegenover de vraag, of leiding bij 't Zondagschoolwerk nodig is. Zo staan vooral ook velen van deze werkers en werksters er zelf tegenover. Wij geven onze tijd al — we hebben geen gelegenheid, en geen zin — om nu ook nog een cursus te gaan volgen.

Inderdaad kunnen we allemaal wel iets van de redelijkheid van deze redenering voelen. Maar wie hier en daar eens gaat luisteren, naar wat er al zo verteld wordt, die wordt van deze mening wel grondig genezen.

Het is dikwijls benauwend wat we te horen krijgen! Dat behoeft ons niet te verwonderen en we moeten stellig niemand

van deze mensen iets verwijten. (Tenzij ze natuurlijk geweigerd hebben leiding te aanvaarden).

Maar we moeten het toch wel eerlijk erkennen.

We vinden bij zeer velen van deze vertellers en vertelsters

1e een groot gebrek aan bijbelkennis;

2e een gemis aan inzicht in de geestelijke achtergrond van de Bijbelse verhalen;

3e een algemene opvatting, dat we klaar zijn, als we het verhaal maar boeiend verteld hebben, zonder begrip, dat het doel van ons werk niet is, verhalen vertellen — maar het evangelie brengen, en dus van de Here Jezus spreken, opdat de kinderen zo iets van de liefde van God zullen zien, niet alleen in het Nieuwe, maar ook in het Oude Testament;

4e een gemis aan besef, dat de Bijbel het Woord van God is, dat wij geen recht hebben er maar op los te fantaseren.

Daarom missen we, zelfs bij de goede (ik meen technisch goede) vertellers zo vaak het evangelie in de vertelling.

Dit is niet alleen zo bij de mensen, die hun tijd aan 't Zondagsschool werk geven, maar ook bij vele anderen. Helaas, ook bij vele vooraanstaande en leidinggevende figuren. En het ergste is nog niet, dat we het niet *weten*, maar dat we het niet *willen*.

Wie dit alles ziet en hoort moet wel tot de conclusie komen: we doen het niet goed. Er is leiding nodig.

Hebben we dan geen leiding genoeg in onze Handboeken?

Daar is 't prachtige boek van Ds de Graaf: de Verbondsgeschiedenis.

Daar is het Handboek van Jachin.

We moeten echter niet vergeten, wie deze mensen zijn, die zich opgeven voor de arbeid in de Zondagsscholen.

Ze hebben hun dagelijks werk op kantoren, in fabrieken, in winkels, in de huishouding. Ze hebben meestal niet meer ont-

wikkeling dan een Mulo-school. Ze hebben niet geleerd hun gedachten behoorlijk uit te drukken, laat staan, die in een bepaalde vorm te gieten. Ze hebben zeker niet geleerd geestelijke dingen onder woorden te brengen en die eenvoudig te zeggen. Ze kunnen dat niet; waarschijnlijk ook niet, omdat ze die zelf niet door hebben.

Ze kunnen daarom Ds de Graaf maar nauwelijks begrijpen, en wat hij zegt, zeker niet in een vertelling verwerken. Ze maken er een preek van. En dan doen ze nog niet eens het minste.

Er zijn er ook, die 't allemaal veel te moeilijk vinden en het dus negeren en hun eigen gang gaan.

Wat het Handboek van Jachin betreft, dat geeft zoveel stof over een onderwerp, dat men al een geroutineerde verteller moet zijn om daaruit een vertelling van vijf en twintig à dertig minuten te construeren. De gewone Zondagsschoolonderwijzer (es) is niet in staat dit uit te zoeken, en dank zij de rijkdom van stof, die hun geboden wordt, zijn er vertellers die drie kwartier nodig hebben om hun onderwerp te behandelen. Meestal niet tot stichting van de kinderen.

Daarom: er is naast de Handboeken nog andere leiding nodig voor de doorsnee Zondagsschoolonderwijzer. Er zijn natuurlijk uitzonderingen. Doch in 't algemeen moet een medewerker in de evangelisatie *leren* vertellen.

We kunnen ze dat niet in één keer bijbrengen. Zelfs niet in tien of twaalf keer. Het is mij gebleken, dat voor deze mensen ieder onderwerp weer een nieuw probleem is. En zo gebeurt 't, dat iemand, nadat hij tien cursuslessen heeft bijgewoond, met even groot élan weer een verhaal vertelt, zonder evangelie, als voor die tijd. Op z'n mooist krijgen we 't verhaal met tot slot een toepassinkje, wat ik noem: het etiket er opgeplakt.

Dit geldt voor al de Bijbelse verhalen, maar vooral voor het Oude Testament. Dat 't hele verhaal vast zit aan de moederbelofte en staat in de lijst van Gods Verbond met Zijn volk — dat hebben ze niet gezien. Ze hebben 't op de cursus wel horen *zeggen* — maar ze *zien* 't niet.

Wat we dus naar mijn mening nodig hebben is:

- 1e een wekelijkse cursus, waarop het onderwerp voor de a.s. Zondag wordt vóór-verteld;
- 2e strenge contrôle op het vertellen en de moed, om als 't nodig is, af te keuren;
- 3e afschaffing van de gewoonte om iedereen maar voor een groep te plaatsen — en daarmee in verband — breken met de gewoonte om groepen te vormen als we geen leiders hebben.

Wat de wekelijkse cursus betreft: deze moet minstens voor een jaar verplicht gesteld worden. Daarna zal de contrôle moeten uitmaken of de leider(ster) bekwaam is, dit werk zonder hulp van de cursus te doen.

Het is niet verkieselijk, dat het onderwerp voor Zondags op de Zaterdagavond er vóór behandeld wordt. Het onderwerp moet vóór verteld worden, maar de vertellers moeten tijd hebben er zich in te leven en hun eigen vorm te kiezen.

Wat de controlerende persoon betreft, deze moet na afloop met de verteller onder vier ogen zijn bezwaren bespreken of zijn goedkeuring geven en zo nodig, de verteller naar de cursus verwijzen, en er ook op toezien, dat hij er heen gaat.

Wat het derde punt betreft: de nieuw aangekomene moet, behalve dat hij de cursus volgt, minstens een jaar meelopen, d.w.z. hij moet luisteren op de Zondagsschool. Dat betekent niet, dat hij er dan voor spek en bonen bij zit. Behalve dat hij gevormd wordt, en dat niet alleen in 't vertellen, maar ook in 't omgaan met de kinderen, orde houden en dergelijke dingen, valt er genoeg voor hem te doen. Hij kan het zingen begeleiden op orgel of piano, fluit of viool. (Dat moest toch eigenlijk iedere Zondagsschoolonderwijzer kunnen). Hij kan teksten en versjes overhoren, boekjes en kaartjes uitdelen, de presentielijst bijhouden, verjaardagen verzorgen enz. enz.

Maar vertellen mogen ze de eerste tijd niet.

Wie zich aan deze regel niet onderwerpen wil, is volgens mij tot dit werk niet geroepen en moet het daarom maar niet doen. In geen enkel belangrijk werk wordt iemand zonder voor-

opleiding aangenomen. Waarom in dit zo heel belangrijke werk dan wel?

Of dit ons geen mensen zal gaan kosten? Waarschijnlijk wel.

Maar zij, die zich waarlijk uit liefde tot de Heiland voor dit werk willen geven, zullen zich hierin zeker ook laten leiden en gezeggen.

Als we het hierover eens zijn, is er al heel wat gewonnen. Dan houden we ook op met maar groepen te vormen, zonder dat we mensen hebben om de leiding er van op zich te nemen.

Toch blijven er dan nog grote moeilijkheden.

Wie zal de cursus geven?

Wie zal de contrôle oefenen?

Wie zullen we toelaten tot het Zondagsschoolwerk en aan de jongeren leiding laten geven?

De eerste aangewezenen voor het geven van de cursus is in vele plaatsen *de* of een dominé. Of een onderwijzer. Dit is echter een teer punt en ik wil het zo voorzichtig mogelijk zeggen.

Hoeveel dominees zijn er, die zelf evangeliserend kunnen vertellen, ook uit het Oude Testament? Volgens mij maar zeer weinigen. Ze kunnen de stof verklaren, ze kunnen problemen misschien oplossen — maar — al vertellende het evangelie brengen — nee! Ook — op z'n mooist — vertellen ze het verhaal en plakken er een toepassing aan.

Ook dit is niet zo vreemd. Ze hebben het niet geleerd.

De onderwijzers dan? Maar ook die hebben het niet geleerd. Op hoeveel kweekscholen wordt vertelles gegeven? Ik weet er maar van één. En dan weet ik nog niet of daar ook geleerd wordt te vertellen van de Here Jezus — ook in 't Oude Testament.

Dat moet toch ook op de Christelijke school? Al is het werk daar anders dan op de Zondagsschool.

Nee — vele onderwijzers weten het ook niet.

Toen ik ergens in 't land over deze dingen sprak, zei een hoofd van een school: „ik was eerst heel boos op u om wat u

durfde te zeggen, maar nu ik u tot het einde heb aangehoord, zeg ik, u hebt gelijk, we doen 't ook niet goed”.

En we verstaan de klacht van een wijkpredikant ergens uit een grote stad, die schrijft: „is ons Christelijk onderwijs nog Christelijk?” Hij zegt, dat van al zijn catechisanten, die bijna allen van de Christelijke school komen, er niet één is die weet, dat de Bijbelse verhalen een geestelijke achtergrond hebben. „Ze hebben,” zegt hij, „wel Bijbelse geschiedenis gehad, maar het was geen evangelieverkondiging. Ze hebben niet het besef gekregen, dat ze bij deze verhalen op andere bodem staan, dan bij de andere lessen — op heilige bodem.”

Nu wil ik dit laatste nog niet eens onderschrijven. Want dat is bij velen nog wel in orde. Maar dat er in de Christelijke school bij het Bijbelse onderwijs veel te weinig geëvangelizeerd wordt, ben ik met deze dominé van harte eens.

Waar zit toch de oorzaak van deze verkeerde opvatting?

Zoals ik al zei: het wordt ons niet anders geleerd. Aan de studenten niet en aan de onderwijzers niet. En het gevolg is, dat de kinderen op school het evangelie niet horen en onze jonge mensen op de catechisatie dikwijls ook niet, en dat ons Gereformeerde volk ontstellend weinig weet van wat de Bijbel eigenlijk leert. Dat die van 't begin tot het eind de Christus verkondigt; de Christus, Die komen zal, Die gekomen is en wederkomt.

Zo vinden we dan niet alleen weinig dominees, die de cursus kunnen geven, maar ook weinig onderwijzers. In dit verband wil ik ook iets zeggen over Bloesem. Wat een pracht evangelisatiemiddel kan dit blaadje zijn. De kinderen krijgen het mee naar huis en 't bereikt dus zo misschien ook de vaders en moeders. Maar dikwijls bekruipt mij bij het lezen een gevoel van teleurstelling. Het blijft ook zo vaak bij het verhaal. Als ik denk: nu komt 't — dan is 't uit.

De tweede vraag: wie zal de contrôle uitoefenen? is al even

moeilijk te beantwoorden. En toch moet er contrôle zijn. Het is toch onverantwoordelijk om iedereen maar zijn gang te laten gaan. Maar wat nut heeft 't, om iemand te laten controleren, die 't zelf niet weet? De dominee, als hij er dan al toe in staat zou zijn, heeft er geen tijd voor.

De evangelisatie-ouderling?

Maar och, hij is al heel erg tevreden, als er maar boeiend verteld is. „De kinderen hebben toch zo stil gezeten,” zeggen ze dan. Maar u moet eens zien hoe stil ze zitten als er een ander mooi verhaal verteld wordt, niet uit de Bijbel. Natuurlijk moeten we ze zo boeien dat ze luisteren. Maar dit luisteren is nog geen bewijs, dat ik 't evangelie gebracht heb. En als ik 't evangelie niet breng, dan heb ik mijn werk niet gedaan, en had even goed thuis kunnen blijven. De meeste evangelisatie-ouderlingen zullen goed doen ook eerst de cursus te gaan volgen.

Zo kom ik tot de conclusie, dat er een opleiding moet zijn, opdat er mensen zullen zijn die de cursus kunnen geven en contrôle kunnen oefenen.

Gelukkig, dat we een evangelisatieschool rijk zijn, waar vrouwen worden opgeleid voor dit werk. Van haar mogen we verwachten, dat ze het goed doen en weten wat het zeggen wil in de vertelling het evangelie te brengen. Zij hebben het geleerd en er examen in gedaan.

We hopen en bidden, dat de Here velen bereid zal maken, zich aan dit werk te geven en dat Hij de kerken zal leren verstaan, hoe nodig het voor het evangelisatiewerk is, dat er geschoolde krachten ingeschakeld worden.

Wanneer krijgen we een opleiding voor mannelijke krachten?

Dan blijft de laatste vraag nog over.

Wie zullen we nu toelaten tot het Zondagsschoolwerk en dus leiding laten geven aan de jongeren?

Wel — hen, die blijk gegeven hebben het te kunnen.

Dat is een groot woord. Wie „kan” het?

Maar er zal toch een norm gesteld moeten worden. Er zal toch

uit het vertellen moeten blijken, dat er een begeerte is, om het evangelie te brengen, en dat in een vorm, die de kinderen boeit. Dan zullen we allemaal moeten erkennen, dat we veel te kort komen. Ook — en vooral — in dit werk is niemand volmaakt. Dit is een werk van veel gebed en veel voorbereiding.

Wie 't zo niet ziet, laat die het niet doen.

Op deze wijze krijgen we dan misschien een kern, van waar uit we verder werken kunnen. Laten we ons toch niet laten bedriegen door de breedte van de opzet. Er zal heus hier en daar wat afgekapt moeten worden, tenminste als we de verantwoordelijkheid van dit werk op ons zullen durven nemen. Dan zullen we uit liefde tot deze arbeid het ook aandurven iets af te breken.

Dat ik zoveel tijd besteed heb aan de vertelling zal u niet verwonderen. Dit is toch wel de hoofdzaak bij het Zondagschoolwerk.

Een Zondagsschoolonderwijzer(es) heeft echter nog meer te doen en meer te kunnen. Hij moet met kinderen kunnen omgaan. Hij moet orde kunnen houden. Hij moet huisbezoek kunnen doen. Hij moet kunnen zingen, al is hij dan geen concertzanger. Hij moet op z'n minst „wijs kunnen houden”. Hij moet de samenkomst aantrekkelijk kunnen maken.

Wanneer komen we toch eens van dat akelige „Zondagschool” af? Waarom moeten de kinderen toch nog altijd in scholen samen komen en in banken zitten? Het is zo ongezellig en zo duur! Waarom kunnen we geen kleine groepen vormen in gezellige kamers? De mensen zeggen: „we hebben geen ruimte”. Dat is, helaas, maar al te dikwijls waar. Toch meen ik, dat, als 't goed georganiseerd was, menigeen die niet actief mee werken kan, nog wel een kamer disponibel zou hebben, waar zo'n groepje een uur mocht samenkomen. Wat zouden we het voor de kinderen veel aangamer kunnen maken. We zouden ze

iets kunnen laten zien van het feestige van de Zondag. En de kas van de evangelisatiecommissie zou er wel bij varen.

Nu — al deze dingen: met kinderen omgaan, orde houden, huisbezoek doen — moet de nieuw aangekomen medewerker leren van de leider, onder wie hij een jaar meeloopt. Het is zo moeilijk, en ook tijdrovend om daar cursussen voor te geven. Ze leren dit, dunkt mij, 't beste in de praktijk — van het „zien doen“.

Laten we over het „orde houden“ niet te licht denken. Helaas wordt er op menige Zondagsschool veel bedorven door de wanorde. De geschoolde kracht zal, als 't nodig is, ook hierin in de praktijk leiding moeten geven.

